

Sygn. akt III AUa 1024/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2014 r. w Gdańsku

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji M. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt VII U 46/13

zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje wnioskodawcy M. B. prawo do wyliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.).

UZASADNIENIE

M. B. odwołał się od decyzji, którą organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach...

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił odwołanie opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: Ubezpieczony M. B. urodził się dnia (...) W dniu 05 lutego 2010r. złożył wniosek o emeryturę w pozwanym organie rentowym. Decyzją z dnia 09 marca 2010r. pozwany przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 01 lutego 2010r. na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wobec osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku 60 lat i udowodnienia 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Decyzją z dnia 16 marca 2010r. pozwany organ rentowy przeliczył emeryturę i zawiesił jej wypłatę a następnie decyzją z dnia 24 września 2012r. pozwany ponownie ustalił wysokość świadczenia i wznowił jej wypłatę od dnia 01 września 2012r. W dniu 03 października 2012r. ubezpieczony złożył kolejny wniosek o emeryturę wobec osiągnięcia wieku emerytalnego 65 lat. Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 22 listopada 2012r. pozwany organ rentowy na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu emeryturę od dnia 06.09.2012r. i wstrzymał wypłatę dotychczas płatnej emerytury.

Art. 55 ustawy o emeryturach i rentach stanowi, że ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r. , może być obliczona emerytura na podstawie art. 26 jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy. Z kolei art. 27 ustawy stanowi że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. przysługuje emerytura , jeśli spełnili łącznie następujące warunki : osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet ii co najmniej 65 lat dla mężczyzn , mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn z zastrzeżeniem art. 27 a.

Jak wynika z ustaleń Sądu po raz pierwszy ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę w dniu 05 lutego 2010r. i wobec nie osiągnięcia wieku emerytalnego o którym mowa w art. 27 ustawy pozwany przyznał ubezpieczonemu decyzją z dnia 09.03.2010r. prawo do emerytury na mocy art. 29 ust.1 pkt.2 wobec posiadania przez ubezpieczonego 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Następnie decyzją z dnia 22.11.2012r. pozwany przyznał ubezpieczonemu emeryturę na podstawie art. 27 ustawy wobec osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego o którym mowa w tym przepisie.

Niespornym jest że na dzień złożenia wniosku o emeryturę w dniu 05 lutego 2010r. ubezpieczony nie spełniał wymogu określonego wieku 65 lat o którym mowa w art. 55 ustawy. Ubezpieczony nie wystąpił o przyznanie emerytury na mocy art. 55 ustawy po dniu 31.12.2008r. lecz wystąpił z wnioskiem o emeryturę nie mając ukończonych 65 lat z uwagi na wypracowany okres składkowy i nieskładkowy 35 lat. Zdaniem Sądu art. 55 ustawy stosuje się do sytuacji pierwotnego nabycia prawa do emerytury , co wynika z treści przepisu tj. ” i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury” . Nie sama data wystąpienia z wnioskiem o emeryturę tj. po 31.12.2008r. stanowi przesłankę przyznania tego prawa ale także spełnienie pozostałych przesłanek tj. ukończenia odpowiedniego wieku na dzień złożenia wniosku. Ubezpieczony miał już przyznane prawo do emerytury na podstawie art. 29 ust.1 pkt.2 ustawy a jego wniosek z dnia 03.10.2012r. jest kolejnym wnioskiem .

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zarzucając rozstrzygnięciu:

- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisu art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przyjęcie, iż Odwołujący nie spełnił ustawowych przesłanek do jego zastosowania.

- naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy tj. przepisu art. 233 § 1 KPC poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, iż wniosek Odwołującego z dnia 3 października 2012 roku był kolejnym a nie pierwszym wnioskiem o przyznanie świadczenia emerytalnego w związku z osiągnięciem przez niego powszechnego wieku emerytalnego.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, iż odwołującemu przysługuje emerytura obliczona na podstawie przepisu art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i jako taka skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku i uwzględnieniem żądania w całej rozciągłości.

Spór w podobnej sprawie na tle możliwości ustalenia wysokości emerytury w oparciu o zasady wynikające z art.55 ustawy o emeryturach i rentach... w stosunku do ubezpieczonego, ur. przed 31.12.1948 r., mającego ustalone - po 31.12.2008 r. - prawo do emerytury na podstawie art. 29 ustawy z dn. 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2009, nr 153, poz. 1227), której wypłata była zawieszona z uwagi na dalsze zatrudnienie i wysokość osiąganego przychodu i występującemu o emeryturę na podstawie art. 27 powołanej wyżej ustawy również po dniu 31.12.2008r. zawiśł przed tutejszym Sądem w analogicznym stanie faktycznym i prawnym w sprawie III AUa 1499/12. W sprawie tej Sąd Apelacyjny w Gdańsku wystąpił do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, odpowiadając na które Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. (uchwała w sprawie II UZP 4/13 - [http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Sprawa.aspx?ItemID=1951&ListName=ESprawa2013&Search="II%20UZP%204/13"](http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Sprawa.aspx?ItemID=1951&ListName=ESprawa2013&Search=)).

Jakkolwiek uchwała Sądu Najwyższego podjęta w trybie art.391 k.p.c. wiąże wyłącznie w tej sprawie, w której została podjęta, Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie, w całej rozciągłości przyjmuje stanowisko zaprezentowane w uchwale jako własne, utożsamiając z nim własne poglądy orzecznicze. Poza sporem w niniejszej sprawie jest to, że wnioskodawca po uzyskaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku (z dniem 01.02.2010r.) nadal pozostawał w zatrudnieniu a także poza sporem jest, że skarżący po ukończeniu wieku emerytalnego 65 lat określonego w art.27 ust.3 pkt 1 (...) kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe do 18.09.2012r. (vide: świadectwo pracy k.103 akt ZUS)

Wskazana więc zbieżność stanów faktycznych i stanu prawnego pozwala na ograniczenie się do powtórzenia motywów przywołanej uchwały. Tak też Sąd Najwyższy wskazał, że: „Stosownie do art. 55 ustawy emerytalnej, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 (a więc po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz legitymowaniu się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53. Należy w tym miejscu przypomnieć, że ustawa emerytalna początkowo - do końca czerwca 2000 r. nie wymagała dla przyznania prawa do tego świadczenia rozwiązania stosunku pracy. Powyższe uległo zmianie po wejściu w życie art. 103 ust. 2a ustawy, zawieszającego prawo do emerytury do czasu rozwiązania umowy o pracę. Przepis ten dodany został przez art. 2 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2000 r. Stanowi on, że „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Innymi słowy sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” użyte w art. 55 ustawy emerytalnej, w istocie oznacza „nie rozwiązał stosunku pracy”, niezależnie od tego czy wystąpił o przyznanie emerytury (wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym).

Oznacza to po pierwsze, że zawarta w art. 55 ustawy emerytalnej przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji gdyby

wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a po drugie z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie.

Biorąc pod uwagę, że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009 r. należy stwierdzić, że warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Konstatacja ta, nie pozwala na stwierdzenie czy wniosek o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, czy też mógł to być kolejny wniosek (np. poprzedzony tak jak w okolicznościach sprawy wnioskiem o emeryturę wcześniejszą), tyle że złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Wymóg pierwszego wniosku nie byłby niezbędny przy założeniu, że na emeryturę przechodzi się tylko raz w życiu. Przy tej konstrukcji bowiem, każdy następny wniosek byłby wnioskiem o podwyższenie świadczenia w związku z kontynuowaniem zatrudnienia i ubezpieczenia, czyli skorzystanie z możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku, oznaczałoby ustalenie kwoty emerytury dożywotniej z możliwością tylko jej waloryzacji lub podwyższenia z tytułu dalszego ubezpieczenia - opłacania składek. Założenie to jednak nie może być podzielone, gdy się zważy treść art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym ustawodawca określił sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana („inna”) emerytura, innymi słowy z przepisu tego wynika, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. Stosując ten przepis można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej). W utrwalonych poglądach judykatury, przyjmuje się, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I UK 82/06 (niepublikowany) przywołanym przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia, wyrażono trafny pogląd, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy). Podobne stanowisko było prezentowane w orzecznictwie na tle ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm. – por. wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04 - OSNP 2005 r. Nr 16, poz. 257 i orzecznictwo w nim powołane). W wyroku tym wskazano, że „prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, bowiem po pierwsze - podstawy prawne tych roszczeń są różne, po drugie - przesłanki nabycia prawa do tych roszczeń są odmienne, jeśli chodzi o wymagany wiek. Są to zatem dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które podlegają odmiennym reżimom prawnym”).

Tak więc nabycie prawa do emerytury przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść wskazanego wyżej art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, uzasadnia twierdzenie, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji zatem gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 tej ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, „równuje” w

pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej.

Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym.”

Aprobując powyższe poglądy orzecznicze wskazać należy, że zarysowana wyżej linia orzecznicza Sądu Najwyższego podtrzymana została w kolejnym orzeczeniu w sprawie II UK 23/13 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r.: <http://www.sn.pl/Sites/orzecznictwo/Orzeczenia3/II%20UK%2023-13.pdf>). W sprawie tej przedmiot sporu był wprawdzie nieco odmienny, niemniej jednak w uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy z aprobatą odniósł się do przywołanej wyżej uchwały z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie II UZP 4/13.

Biorąc zatem pod uwagę zaprezentowaną motywację Sąd Apelacyjny stosownie do art. 386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok